

מאוצרות הפרשה

באה מתוך אהבה וחובה, שבזה מראה לחברו את אהבתו וקירבתו כלפיו, ובמצב כזה וודאי שהנשיקה היא מכל הלב. וממילא כאשר כתוב בפסוק "וישקהו", הפשט הפשוט בזה הוא שנשקו מכל הלב נשיקה אמיתית של אהבה וחובה. אבל אם כתובה המילה "וישקהו" מנוקדת, זה בא לומר שכאן הפשט הוא לא כפשוטו, שהנשיקה כאן לא היתה כדרך המנשקים שהיא מכל הלב, אלא היא היתה נשיקה שבאה מתוך מחשבות ומניעים אחרים, ולא מכל הלב. ולכן הדעה הראשונה ברש"י סוברת "שלא נשקו בכל לבו", שהנקודות מפקיעות מהפשט הפשוט וסיבת הנשיקה האמיתית, היתה רק מטעמי נימוס, או כדברי המדרש שהיתה מתוך מחשבה ודוגית שלא בא לנשקו אלא לנשכו. אבל רשב"י חולק ואומר, "הלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב", וממילא המציאות הפשוטה של כזו נשיקה היא שהיא היתה רק נשיקה מהשפה ולחוץ או מחמת כוונת אחרות נסתרות, אבל בוודאי לא היה כאן נשיקה מכל הלב. ומעתה כאשר המילה "וישקהו" מנוקדת, הרי הנקודה בא לפרש שהמשמעות של "וישקהו" אינו מתפרש כפשוטו, אלא לומר שאע"פ שבאופן הרגיל נשיקה כזו בין עשיו ליעקב היא נשיקה שלא מכל הלב, בכל זאת כאן המציאות היתה אחרת שהנשיקה היתה מכל הלב, "שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו". (ה"ה רבי שלו" בן ציון פלמן זצוק"ל, שלמים מציון)

ויחן את פני העיר (לג, יח) מובא בגמרא (שבת לג), שכשיעקב אבינו הגיע לעיר שכם, הוא פעל לטובת תושביה: "אמר רב: מטבע תקן להם, ושמואל אמר: שוקים תקן להם, ורבי יוחנן אמר: מרחצאות תקן להם". נשאלת השאלה: אין ליעקב מה לעשות? נתאר לעצמנו את רבי חיים קניבסקי זצ"ל נוסע לתל אביב, מחליף את השקלים לדולרים, בונה מרחצאות, ואומר: בוא נעשה פה שוק הכרמל! זה מה שיש לך לעשות? יותר טוב שתבנה בשכם ישיבה!

מתוך החיד"א בספרו "פתח עינים": כשיעקב אבינו ראה שתושבי שכם הם עובדי עבודה זרה, מגלי עריות ושופכי דמים, הוא חשש שמא טומאתם תשפיע על בני משפחתו, ולכן החליט להפרישם מהעברות. וכיצד עשה זאת? באמצעות שלוש התקנות הנראות פעוטות, אך באמת השפעתן רבה: התקנה הראשונה – מטבע. במטבע שלהם היתה חרותה דמות עבודה זרה. יעקב שכנע אותם להחליף אותה.

התקנה השנייה – שוקים. כאשר יש לכל מוכר את החנות שלו, קימת תחרות, אך בשוקים כל המוכרים והקונים מגיעים לאותו מקום, ולמרות זאת נוצרת בין המוכרים אהבה ואחוה. כך הוא יצר ביניהם אחדות. התקנה השלישית – מרחצאות. הוא תיקן מרחצאות עם שעות רחצה נפרדות לנשים ולגברים, וכך הפריש אותם מחטא גילוי עריות. (מאוצרו של רבי גואל אלקריף שליט"א, שש באמרתך)

ואת חמור ואת שכם בנו הרגו לפי חרב (לד, כו)

במהר"ל דיסקין עמד בזה, מפני מה ציינה התורה בהם דווקא שהרגום בחרב, מה שלא ציינו על שאר יושבי העיר שכם. ושמעתי בזה [משמיה הגאון רא"ב פינקל זללה"ה] לבאר על פי דברי האור החיים, שכתב שהטעם שהרגו שאר בני העיר, הוא מדין רודף, והיינו שכיוון שיידוע שבדעתם של יושבי שכם לעמוד בפרץ לבלתי יהרגו מלכם, לכן הרגום. ומעתה, הרי הטעם שהרגו חמור ושכם בנו הוא מדין מצוות בני נח שעברו עליהם, ובן נח דינו בסייף, ומה שאין כן בשאר אנשי העיר שהיו מדין רודף, ובוה הוא בכל דבר שאפשר להרגו. (הגאון רבי נחום בנצאל שליט"א)

עם לבן גרתי (לב, ה) וברש"י: ד"א, 'גרתי בגימטריא תרי"ג. כלומר, עם לבן הרשע גרתי, ותרי"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים. נשאלת השאלה, מה מוסיף לנו רש"י באלו המילים האחרונות "ולא למדתי ממעשיו הרעים", מה לא מספיק לנו במה שאמר עם לבן גרתי – הרשע והרמאי, הייתי בביתו ולא הושפעתי ממנו, הרי אם תרי"ג מצוות שמרתי, ודאי שלא למדתי ממנו? שמעתי בשם מהר"ם שפירא מלובלין, שיעקב אומר את המילים הללו בצער ובכאב, אמנם תרי"ג מצוות שמרתי וקיימתי, אבל לצערי לא למדתי ממעשיו הרעים לעשות את המצוות בהתלהבות כזאת ובמסירות כמו שלבן עושה את העבירות. יעקב רואה שנים את לבן עובד אלילים ומאמין בתרפים שלו. מסירות ועקשנות עצומה, דרך של שבעה ימים הוא עושה ביום אחד... העיקר אצלו היה "למה גנבת את אלהי!"

יעקב רוצה שתהיה בו ההתלהבות של "דלקת אחרי", כדברי החוזה מלובלין, מבקש דליקה כזו לאלוקים – איש של התלהבות. (מכתם לדוד) **וילן שם בלילה ההוא (לב, יד)** המתח מגיע לשיאו. יעקב אבינו עומד להפגש עם עשו ששונא אותו, כועס עליו ומבקש להורגו. יעקב נמצא בישורת האחרונה של ההכנות לקראת הפגישה הזאת. הוא הכין דורון, התפלל, וגם הכין את עצמו למלחמה. ומה התורה כותבת? "וילן שם בלילה ההוא" – יעקב אבינו הלך לישון. איך אפשר ללכת לישון ככזה מתח? אם היו מספרים לנו שמחבלים חדרו לישוב, מישוהו היה הולך לישון? כולנו היינו מסתגרים בבתים, נועלים דלתות וחלונות, מגיפים תריסים, וממתנינים בפחד לבאות... מישוהו היה מסוגל לישון? התשובה: יעקב אבינו ידע דבר אחד. אחרי כל ההשתדלויות שהוא עשה, אחרי כל ההכנות שהכין – מה שבאמת יעזור זה הבטחון בקב"ה. הישועה רק מאיתו יתברך. ומי שסומך על ה' – רגוע! הוא הולך לישון, כמו ילד קטן שהולך לישון וסומך על אמו ואביו שידיאגו לו לכל צרכיו. (מאוצרו של רבי גואל אלקריף שליט"א, שש באמרתך)

וירץ עשיו לקראתו ויחבקהו ויפול על צוארו וישקהו ויבכו (לג, ד) ופרש"י, ויחבקהו, נתגלגלו רחמיו כשראהו משתחוה כל השתחוואות הללו. וישקהו, נקוד עליו, ויש חולקין בדבר הזה בכרייתא דספרי, יש שדרשו נקודה זו לומר שלא נשקו בכל לבו. אמר ר' שמעון בן יוחאי, הלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו.

והנה במדרש (פרשה ע"ח אות ט) מביא המחלוקת הזו, וכתב במדרש "וירץ עשו לקראתו וישקהו, נקוד עליו, אמר רבי שמעון בן אלעזר בכל מקום שאתה מוצא הכתב רבה על הנקודה אתה דורש את הכתב, הנקודה רבה על הכתב אתה דורש את הנקודה. כאן לא כתב רבה על הנקודה ולא נקודה רבה על הכתב, אלא מלמד שנכמרו רחמיו באותה השעה ונשקו בכל לבו. א"ל ר' ינאי אם כן למה נקוד עליו, אלא מלמד שלא בא לנשקו אלא לנשכו, ונעשה צווארו של אבינו יעקב של שיש וקהו שיניו של אותו רשע, ומה ת"ל ויבכו אלא זה בוכה על צווארו וזה בוכה על שיניו".

בביאור הדברים שמעתי מהגרי"מ פינשטיין זצ"ל ביאור נפלא, הדנה הכלל הוא שכל מילה שיש עליה נקודות, הנקודות באות להוציא את פירוש הפסוק מפשוטו, ולומר שהפשט בפסוק הזה הוא לא כפשוטו. והנה דרך המנשקים היא שמנשקים מכל הלב, שבדרך כלל נשיקה

ולא למדתי ממעשיו...

וַיֵּצֵא אֶתְכֶם לְאֶמְרָן כֹּה תֹאמְרוּן לְאֹדְנֵי לְעִשְׂוֹ כֹּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עִמָּךְ לְבֶן גֵּרְתִּי וְאַחֲרַי עִתָּהּ (ל"ב, ה') וּפְרָשִׁי: "דבר אחר, גרתי - בגימטריא תרי"ג, כלומר: עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים".

לכאורה יש לעיין: מדוע היה חשוב ליעקב להבהיר לעשיו כי לא למד ממעשיו הרעים של לבן? האם לדעתו, דאג עשיו למצבו הרוחני עד שהיה עליו להניח את דעתו ולהבהיר כי לא הושפע לרעה מדודו? ואם נאמר שכונותו של יעקב היתה להבהיר לעשיו כי זכות הברכות ראויה שתעמוד לו, מאחר ולא למד ממעשיו הרעים של לבן - הרי שלכאורה צ"ע, שכן הלא מטרתו של יעקב היתה דוקא להניח את דעתו של עשיו ולהבהיר לו כי אינו ראוי לזכות בברכות, בכדי להעביר את קנאתו ושנאתו!

את התשובה, נבין באמצעות שני המעשים הבאים: ביום מן הימים, הגיע אל העיירה קרסנה, עירו של רבי חיים מקרסנה - תלמידו של הבעל שם טוב הקדוש, לוליין אשר הציג את עצמו כמי שביכולתו לעבור את הנהר הסמוך לעיירה, מגדה לגדה, על גבי חבל המתוח על פני המים. תושבי העיירה, אשר ביקשו לחזות בפלא במו עיניהם - הפצירו בו כי יבצע את הפעלול, אולם הלוליין הבהיר: "רק אם ישלמו לי מאה רובלים, אעשה זאת!".

התושבים, אשר חיפשו הזדמנות להפיג את שגרת העיירה המשמימה, החלו אוספים את הכסף. בינתיים, עברה מפה לאוזן השמועה על אודות הלוליין, והפעלול שבכוונתו לבצע, והמון העם החלו מתקבצים על גדת הנהר. בין המתאספים, היה גם רבי חיים, אשר קולות השאון וההמולה שהתעוררו בעיירה הגיעו לאזניו, והוא ביקש לחזות בפלא בעיניו.

ואכן, משנאסף הסכום - ניגש הלוליין לבצע את אשר הבטיח. הוא מתח חוט חזק על פני הנהר - מגדה לגדה, והחל צועד על גביו אט אט, עקב לצד אגודל. שעה קלה לאחר מכן - השלים את הפעלול, כאשר הגיע בשלום אל גדת הנהר הרחוקה מהעיירה, לקול תשואותיו של ההמון שעצר את נשימתו, וכעת הריע בכל פה.

כעת, החלו תושבי העיירה להתפזר איש-איש אל ביתו, אולם רבי חיים - עודנו עומד על גדת הנהר, שקוע בהרהורי. לבסוף, נותר רבי חיים לבדו, עם קומץ ממקורביו, אשר הרהיבו עוז ושאלו: "במה מהרהר הרבי?". ואילו רבי חיים, נענה והסביר:

"אני מהרהר בכך, שהלוליין הזה, אשר חצה זה עתה את הנהר על פני חבל דק - סיכן את חייו כפשוטו ממש - עבור מאה רובלים, ובכל זאת, ברור לי, שבשעה בה הוא פסע על פני החבל - הוא לא הרהר אפילו לרגע בכסף שיקבל... אילו הוא היה מסיח את דעתו מהמשימה ומהרהר בתמורה - הוא בודאי היה מאבד את שיווי משקלו ונופל אל המים!

"כלומר: יכול אדם להיות במצב של סכנת נפשות ממש, ובכל זאת - להתרכז באופן מוחלט במשימה העומדת לפניו, עד שאפילו מאה רובלים לא יסיחו את דעתו! מכאן התעוררתי איפוא, ולמדתי מוסר: אם הלוליין הזה יכול להרחיק כל מחשבה זרה מראשו, כלום יהודי אינו יכול לעשות זאת ולעבוד את עבודתו יתברך מבלי שכל מחשבה ופניה זרה תפגום במלאכתו, מלאכת שמים?".

זהו המעשה הראשון, וכעת - אל המעשה השני: היה זה באחד הלילות, בשעה מאוחרת, כאשר עבר גאון המוסר רבי ישראל מסלנט ברחובה של עיר, והבחין באור הבוקע מאחד הבתים. הוא התקרב אל הבית, הציץ מבעד לחלון, ולפליאתו גילה סנדלר זקן - רוכן על שולחן עבודתו ומתקן נעליים לאור הנר... "הלא השעה כבר מאוחרת, ואתה כבר אינך צעיר! מדוע אינך עולה על יצועך ונותן מעט תנומה לעפעפיך היגעוּת?" פנה רבי ישראל אל הסנדלר בשאלה, ואילו הוא, השיב במשפט אשר עתיד היה להוות משפט מפתח השגור בפי כל: "רבי, כל זמן שהנר דולק - אפשר עוד לתקן!". חדרו המילים אל ליבו הטהור של רבי ישראל, והוא נענה ואמר: "אכן כן... משפט זה - צריך שיעמוד לנגד עינינו תדיר: כל זמן שהנר דולק - אפשר עוד לתקן! כל זמן שהנשמה עדיין בקרבנו, כל זמן שנר החיים טרם כבה - עדיין יכולים אנו לתקן, ומחוייבים אנו לנצל את ההזדמנות מבלי להחמיץ אפילו רגע!".

סיפורים אלו, ועוד רבים דוגמתם, מלמדים אותנו כי הצדיקים לומדים מכל מקרה המזדמן בדרכם ומכל מאורע שהם רואים - לקח המשמש אותם להתעלות בעבודת השם יתברך. מעתה, נוכל להבין, כי זו אף היתה כוונתו של יעקב באמרו לעשיו כי בהיותו אצל לבן לא למד ממעשיו הרעים: יעקב ביקש להבהיר לעשיו, כי אמנם מן הדין היה שהוא, יעקב, ילמד לקח חיובי ממעשיו הרעים של לבן, ומתוך התאמצותו של הרשע בדרכו הנלוזה - יתחזק שבעתיים להתאמץ בעבודת השם יתברך! אילו אכן כך היה - הרי שהיה לעשיו מקום לחשוש שמא תעמוד ליעקב זכות הברכות, ולהגביר את שנאתו כלפיו... אולם מאחר ויעקב לא למד ממעשיו של לבן, ולא התחזק, לטענתו, כפי שהיה ראוי לו - הרי שאין לעשיו מקום לחשוש שתתקיימנה בו הברכות, ומעתה, אין מקום לשנאתו כלל...

וכך אמר איפוא יעקב לעשיו: "הן אמנם עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, אולם לא התחזקתי כפי שהיה ביכולתי להתחזק בקיום המצוות מתוך מעשיו הרעים של עשיו, מה שמעיד שאינני צדיק מספיק, ואינך צריך לחשוש שתתקיימנה בי ברכות אבינו!".

(ללמדך מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל) ... (הרה"ג מרדכי יעקב מאיר שליט"א)

פינת ההלכה

מעשה שהיה בקבוצת חיילים שומרי תורה שנכנסו לעזה לפעולה בערב שבת וידעו שיחזרו לבסיס בשבת אחרי צהריים. לפני שנכנסו לעזה ביקשו ביום שישי שישאירו להם אוכל חם על פלטה. שיאכלו בשבת אחרי צהריים. חזרו בשבת. האוכל היה מוכן להם עומד חם על הפלטה. ליד הפלטה רואים חייל חילוני אחד ואמר להם הייתי צריך להטעין את הפלאפון שלי לשעתיים ולכן הוצאתי את התקע של הפלטה ואחרי שעתיים החזרתי את התקע לשקע והנה כעת יש לכם אוכל חם מוכן. שאלו החיילים האם היה מותר להם לאכול את החמין שהתחמם בעבירה דאורייתא של חילול שבת. ויש להורות למעשה שאם האוכל לא התקרר לגמרי כאשר הוציאו את התקע מותר לאכול את האוכל חם. אבל אם האוכל התקרר לגמרי, צריך להוציא את האוכל מהפלטה להמתין עד שיתקרר ולאכול את החמין קר כדי שלא להנות מהעבירה של חילול שבת (עיין משנ"ב סי' רנ"ג צ"ו ושו"ע סימן רנ"ז א). (הרה"ג מרדכי יעקב מאיר שליט"א)

חידה שבועית

איך יכול להיות שיותר לאדם להדליק חנוכיה רק צד יום ד' de חנוכה ומיום ד' לא ידליק?

תשובה לחידה פרי"ש: לוו (כח, יט- ל, לו), תשובה לחידה השבועית: הבעק - 85 אג'. הריבה - 30 אג'. אבקת הסוכר - 5 אג'.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת שפיר לאירוסי הבן משפחת קסל להולדת הבן משפחות ג'וליאן - כהן להולדת הבן הנכד משפחת צדוק להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת קליין להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת פישביין להולדת הבן משפחות בוסו להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחת אביוב לאירוסי הבת משפחות קרמר - בית דין לאירוסי הבן הנכד **גני הדר-עמישב:** משפחות רוטלוי - הרבסט - שלזינגר - פרידלנד להולדת הבן הנכד הנין הבן נין משפחת שמעון כהן להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחות סלושץ לנשואי הבת הנכדה משפחת ברנדמן לנשואי הבן משפחות זוסמן - גולדשטיין - שטיגליץ להולדת הבת הנכדה הנינה

הודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

